

Tajný denník *Alžbety Lesourovnej*

ženy, ktorej Boh zmenil manžela
z ateistu na kňaza

Tajný denník
Alžbety Lesaurovéj

Tajný denník
Alžbety Leseurovej

ženy, ktorej Boh
zmenil manžela
z ateistu na kňaza

Vydal: © Zachej.sk, 2021

Preklad: © Silvia Koscelanská – Hajdučeková

Grafika: © bookwork.sk

Jazyková korektúra: Mgr. Martina Bednáriková, MA

Citácie sú uvedené podľa:

Biblia – Starý a Nový zákon, katolícky preklad, SSV, 2016

Katechizmus Katolíckej cirkvi, SSV, 2017

ISBN: 978-80-8211-319-1

Všetky práva vyhradené. Žiadna časť tejto publikácie sa nesmie reprodukovať v akejkoľvek podobe alebo akýmkoľvek spôsobom (elektronicky, mechanicky, fotokópiami alebo iným spôsobom) bez súhlasu vlastníka autorských práv.

Predhovor

Jeden starší francúzsky trapistický mních raz napísal svojmu mladému spolubratovi: „Skúsenosť tých, ktorí nachádzajú Boha a žijú v modlitbe, je omnoho presvedčivejšia než nezdar tých, ktorí nemajú odvahu a nechajú sa unášať prúdom. V každom povolaní treba nasledovať tých, ktorí uspeli.“¹

Tieto slová, ktoré som čítal kedysi dávno, vo mne rezonujú pri čítaní *Tajného denníka Alžbety Leseurovej*. V každom období dejín našej spoločnosti i Cirkvi – a je to tak aj dnes – hľadáme spôsob, ako zladiť svoj život s Bohom uprostred starostí tohto sveta. Ak veríme, že nás doň posielajú Boh, aby sme svedčili o jeho добрote, potom sú pre nás tými najlepšimi učiteľmi tí, ktorí v tomto povolaní uspeli pred nami. Alžbeta Leseurová takouto učiteľkou rozhodne je.

Pri ponorení sa do jej úvah môže až prekvapiť aktuálnosť jej odkazu pre dnešnú dobu. Alžbeta, ktorá zomrela v roku 1914, akoby žila v našich časoch. Pripomína nám hodnoty a postoje, ktoré sú aktuálne aj pre nás. Keďže sa vieme identifikovať s jej skúsenosťou, budeme snáď otvorení aj pre jej rady. Alžbeta nám môže pomôcť vyrovnať sa s ťažkosťami, ktorým čelila. Rovnakým ťažkostiam dnes čelíme aj my.

¹ O. Hieronym OCSO, List bratovi Mikulášovi, 6. marca 1976.

Žila vo vlašnom náboženskom prostredí, jej bezprostredné spoločenské okolie bolo kritické k jej viere a reagovalo s pohoršením a opovrhnutím, keď videlo prejavy Božej lásky (23. februára 1912). Na začiatku svojho denníka píše: „Chcem osobitnou láskou milovať tých, ktorí sú odo mňa ďaleko svojím rodom, náboženstvom či zmýšľaním. Práve tých musím chápať a tí potrebujú, aby som im darovala trochu z toho, čo do mňa vložil Boh“ (19. septembra 1899). Táto láska k inak uvažujúcim sa vinie ako červená niť celým jej životom. Alžbeta vie, o čom hovorí. Jej vlastný manžel sa už dávno odklonil od svojej viery. O jeho postojoch k viere hlasno vypovedá fakt, že sám viedol ateistický a antiklerikálny časopis.

Alžbeta hľadá to správne vyjadrenie lásky voči nemu i voči ostatným, čo vyznávajú iné hodnoty. Sama však vnímala zlé svedectvo a nedostatok poznania kresťanstva u mnohých, ktorí sa k nemu hlásili. Je kritická, keď vidí, že sa v jej náboženskom prostredí rozmáha „pýcha z viery“. Nemožno necítiť jej hlboký smútok, keď píše tieto slová: „S obdivuhodnou jasnosťou mysle pohrdame všetkými tými, ktorí sa od nás líšia vierou, a veríme, že sa na nich len ťažko vzťahuje veľký zákon lásky. Žid, protestant, ateista: títo všetci nie sú pre nás v pravom slova zmysle slova hlboko milovanými bratmi, za ktorých sa obetujeme a ktorých zahŕňame jemnou láskou... Sladké Ježišove slová a slová svätého Pavla, že v budúcnosti nebude ‚ani žida, ani pohana‘, sú celkom zabudnuté“ (*Modliť sa – trpieť – konať*).

Autorka denníka sa snaží pripodobniť sa Bohu, ktorý miluje všetkých bez výnimky. Konkrétnymi prejavmi jej lásky sú modlitby a obety. Bola formovaná dominikánskou spiritualitou – a je to na nej poznať. Snaží sa o intenzívny duchovný život uprostred starostí tohto sveta. Neustále sa modlí za

hriešnikov (25. septembra 1912) ako svätý Dominik. Často sa utieka do vnútornej cely (29. januára 1913) ako svätá Katarína Sienská. Ponára sa do štúdia, aby porozumela svojej viere (20. septembra 1899).

Modlí sa a obetuje svoje bolesti a utrpenie za všetky duše. Pritom si je vedomá, že niektoré z nich jej Boh zveril zvláštnym spôsobom (14. júna 2013). Spomedzi nich vyniká jej manžel. Alžbeta preniknutá hlbokou vďačnosťou často hovorí o dlhu, ktorý má voči Bohu za všetky jeho dobrodenia. Akoby si bola už vopred istá, že jej Boh splnil aj jej najhlbšie prianie: obrátenie Félixa. Vo svojom duchovnom závete, ktorý napísala roky pred jeho konverziou, manželovi zanechá veľmi silné slová. Hovorí o jeho obrátení ako o hotovej veci. A tak sa aj stane. Krátko po jej smrti sa Félix zmieri s Bohom, vstúpi do kláštora a stane sa naším spolubratom – dominikánom. Zvyšných 27 rokov rehoľného života využije nielen na oslavu Boha, ale aj na to, aby svetu sprostredkoval hodnotu pokladu, ktorý mal celé tie roky pred očami a nevedel ho dostatočne doceniť: príklad ženy, ktorá bola svedkom pravdy a krásy evanjelia; príklad ženy, ktorej vernosť v modlitbách a obetách sa stala prostriedkom jeho obrátenia.

Ako to však bolo s Alžbetinými modlitbami a obetami za Félixa? Ak Boh vo svojej prozreteľnosti poznal všetko, čo sa udeje v budúcnosti, a vedel, že sa Félix obráti, načo vlastne slúžila jej neúnavná modlitba, ktorú prednášala Bohu deň čo deň? Je to azda tak, že by modlitbou chcela prehovoriť Boha a zmeniť jeho plány s Félixom?

Boh predsa nechce nič viac než naše dobro. On Félixa – i nás – stvoril, aby sme prežili život a našli svoje najväčšie šťastie, ktorým je on sám. Meniť Božie plány s nami by bola tá najhoršia vec, ktorú si vieme predstaviť. Ako je to teda s našou prosebnou modlitbou? Spočívá azda v našom naliehaní, pod vplyvom ktorého Boh zmení názor, pretože je už unavený

z nášho neústupčivého tlaku? Alebo je modlitba vyjadrením niečoho, čo sa tak trochu podobá citovému vydieraniu, kedy Bohu hovoríme, že to či ono predsa nemôže dopustiť?

Takéto „pretláčanie sa s Bohom“ nemá nič spoločné s kresťanskou modlitbou a Alžbeta to veľmi dobre vie. Cieľom modlitby v skutočnosti nie je zmeniť Božiu prozreteľnosť, ale pomôcť nám vstúpiť do jej zámerov a umožniť nám spolupracovať na nich. Ak je niečo, čo treba modlitbou zmeniť, tak je to často naše vlastné srdce, naše vlastné postoje. Od nepamäti existuje v kresťanstve jedno dôležité presvedčenie, ktoré trefne vyjadril svätý Augustín. Hovorí, že cieľom modlitby je predovšetkým pripraviť nás, disponovať nás na to, čo nám Boh chce dať. To je základnou úlohou modlitby.

Ak teda povieme, že Alžbetine modlitby a obety vyprosili u Boha Félixovo obrátenie, čo tým chceme povedať? Chceme tým povedať, že Boh sa už unavil násťročnosťou tejto utrpením skúšanej a nepochopenej manželky? Zdá sa nám, že hoci spočiatku plánoval nechať Félixu „napospas osudu“, na jej prosby zmenil názor a povedal si, že ju poteší a dá jej milosť obrátenia jej milovaného? Tak to rozhodne nie je. Boh chce obrátenie Félixu od počiatku sveta. Dokonca ho chce viac než Alžbeta. A pretože chce jeho obrátenie, privedie Alžbetu k modlitbe. To on spôsobí, že ho Alžbeta žiada o to, čo jej sám chce dať.

Načo je potom Alžbetina prosba, ak Boh tak či tak chcel Félixovo obrátenie? Má to hneď dva dôvody. Prvým je poukázať na Alžbetinu dôstojnosť. Bola Bohom povolaná k dielu obrátenia jej životnej lásky. Boh ju považoval za svoju spolupracovníčku. Pochopiteľne, nie na rovnakej úrovni. Boh zostáva prvou príčinou Félixovho obrátenia. Ale Alžbetu prijíma za svoju spoločníčku.

Druhým dôvodom jej angažovanosti je nová kvalita vzťahu, ktorú táto modlitba vytvorí medzi Alžbetou a Félixom. V istom

zmysle sa Alžbeta stane jeho duchovnou matkou. Boh sa skrze jej obety a modlitby slobodne rozhodol dať mu milosť obrátenia a nakoniec aj milosť povolania dokončiť svoj život v plnom zasvätení sa v rehoľnom živote. Modlitba vytvára novú kvalitu vzťahu. Vytvára spoločenstvo svätých. A posúva manželskú jednotu medzi Alžbetou a Félixom na hlbšiu úroveň.

Alžbetine modlitby a obety sú tak vzorom všetkých našich modlitieb a obiet. Tie sú pre Boha spôsobom, ako svojmu stvoreniu umožňuje spolupracovať na jeho vlastnom projekte záchrany všetkých ľudí. Pristupujme k tejto spolupráci dobrovoľne, vedome a s celou váhou nášho bytia, lebo to poukazuje na našu hodnotu a dôstojnosť. Pristupujme k nej spôsobom, ktorý vytvára, rozvíja a posilňuje naše vzájomné vzťahy a tvorí spoločenstvo svätých.

Práve poznanie toho, ako s nami koná Boh, vedie Alžbetu k tomu, aby napísala: „Niet nič väčšieho či krajšieho ako Božia činnosť v našej duši. Keby sme ju v nás dokázali rozoznať, pretvorilo by to náš život“ (*Modliť sa – Trpieť – Konáť*).

Nech nám čítanie nasledujúcich strán pomôže odhaliť práve túto veľkosť a krásu Božieho vzťahu k nám. Zároveň nech prinesie svoje ovocie v nasledovaní Alžbety Leseurovej, ktorá vo svojom povolaní kresťana uprostred starostí tohto sveta obstála veľmi dobre.

brat Damián Mačura, OP
provinciál Rehole dominikánov na Slovensku

Náčrt života Alžbety Leseurovej

Božie cesty sú nevyspytateľné. Veľmi zreteľne sa to prejavuje v životných osudoch Alžbety Leseurovej, ktorej denník vám odovzdávame. Prečo sme si zvolili práve ju? Pretože je taká blízka dnešným hľadajúcim ľuďom... Prešla všetkými pochybnosťami a úzkosťami našej doby, ale našla na ne liek aj riešenie, a to u najlepšieho lekára a majstra, u Ježiša Krista.

Bohatá, vzdelaná a jemná Alžbeta sa stáva manželkou parížskeho lekára, redaktora a politika Félixu Leseura. Ten podkopáva jej vieru. Dáva jej do ruky Renana², ale keď ho Alžbeta prečíta, spozná jeho povrchnosť a duchovné pokrytectvo. Sama chce prehľbiť svoje znalosti. Číta Sväté písmo, v ktorom objavuje svoju nádej.

Sväté písmo sa stáva jej výhradným duchovným pokrmom. Alžbeta berie do ruky hlboké diela pápežov a cirkevných učiteľov a spoznáva, že povrchnosť a priemernosť nie je na strane hlbkej viery, ale práve na strane náboženskej ľahostajnosti a neujasnenosti.

² Joseph Ernest Renan (1823 – 1892) bol francúzsky filozof známy predovšetkým kontroverzným dielom *Život Ježiša*, v ktorom predstavuje Krista ako človeka, no nie ako Boha, a odmieta všetky Ježišove zázraky.

Alžbeta hľadá ďalej a svoje srdce otvára volaniu milosti. V ľahostajnom, chladnom, cudzom i nepriateľskom prostredí jej vnútorný duchovný život rastie do hĺbky. Jej náboženské vzdelanie sa prehľbuje priamoúmerne s jej vzdelaním. Ovláda niekoľko rečí, medzi nimi i ruštinu, precestovala Európu aj Orient. Má jemne vycibrený vkus a pritom je neobyčajne dobrá a príťažlivá. Okolo nej vzniká živé jadro ľudí, ktorí sa schádzajú, debatujú o najzaujímavejších veciach, navzájom sa poučujú a dopĺňajú, skrátka levy parížskych salónov.

Alžbeta dokázala okolo seba zhromaždiť politikov, diplomatov, umelcov, lekárov i univerzitných profesorov. Pováčšine to boli ľudia, ktorým bolo náboženstvo cudzie, alebo voči nemu zachovávali nepriateľský postoj. Alžbeta svojím vplyvom, modlitbou a životom trhá ich predsudky. Veľa priateľov zo salónov sa vracia – privedení Alžbetinou jemnou rukou – k stratenému náboženskému životu.

Duchovne žila dlhú dobu osamotená. Nikto ju nechápal a dlhý čas nemala ani duchovného vodcu, akého by potrebovala. Našla ho až oveľa neskôr v osobe dominikána R. P. Heberta.

Alžbeta stále živšie pociťuje nedostatok a malosť všetkého stvoreného pre ľudské srdce, ktoré túži po večnom šťastí. A tak zakotvila v Bohu, zasvätila sa len jeho službe a láske. Tak rada by sa s niekým podelila o svoje šťastie v Bohu, ale nikoho nemala. Duchovného vodcu mohla navštíviť len veľmi zriedkavo a v jeho i vo svojom záujme to obmedzila naozaj na najmenšiu mieru. Tak píše svoj duchovný denník – denník jej duchovného vývoja.

Denníku zveruje svoje bolesti, skúšky a všetko, čo ju prekvapilo, ale aj to, ako sa so všetkým vyrovnávala. Jej denník je písaný vo všetkých končinách sveta, v najrôznejších životných okolnostiach, na návštevách, po debatách a nadhodných problémoch.

Alžbeta prezrádza, ako jej duša, zakotvená v Ježišovi Kristovi, v jeho svetle reagovala na všetky tieto okolnosti a udalosti.

Nesmierne trpí. Boh odníma Alžbete najmilšie bytosti a necháva ju samu v prostredí, ktoré k nej bolo duchovne hluché a nechápavé. Ale ona mlčí a svoj kalich pije sama. K duchovným bolestiam sa pripojila dlhá a bolestná choroba, ktorá ju nakoniec zložila do hrobu v pomerne mladom veku.

Manžel Félix po Alžbetinej smrti listuje v jej zápiskoch, prečíta si jej denník a naraz je strhnutý dušou, ktorá sa okolo neho tak dlho týčila a vyrástla do takých výšok. A keď číta, že všetko svoje utrpenie obetovala za neho, Félix sa dotýka Božia milosť.

Po Alžbetinej smrti uplynul nejaký čas a Félix Leseur, rozmazaný miláčik parížskej spoločnosti, majiteľ novín a veľkej vily, klope na bránu dominikánskeho kláštora. Rozlúčil sa so všetkým a stal sa rehoľníkom. Muž, ktorý má na chrbte skoro šesť krížikov³, si sadá do školských lavíc s veselými, mladými bohoslovcami a pamäť napína teologickými poučkami. Nič mu nie je pre jeho vek odpustené. A jedného dňa slúži rekviem za svoju drahú manželku, ktorá mu vyprosila nielen obrátenie, ale aj jednu z najväčších milostí – sväté kňazstvo.

Nedávno mi písal páter Albert Leseur, môj bývalý spolužiak zo štúdií v Belgicku, že bol práve zahájený proces blahorečenia Alžbety Leseurovej. Najlepším poďakovaním každého, kto sa nasledujúcimi stránkami denníka duchovne ohreje a nasýti, bude preto modlitba za skorý a šťastný výsledok tohto procesu.

P. Silvester Braitto, O.P.

³ „Mať krížiky na chrbte“ znamená v prenesenom význame počet rokov. Jeden krížik pritom znamená asi desať rokov. Ten, kto mal veľa krížikov na chrbte, bol veľmi starý (pozn. vyd.).

Úvod

3. mája 1914 zomiera v Paríži štyridsaťsedemročná Alžbeta Leseurová. Jej smrť, zahalená tmou i jasom, dáva jej manželovi hlboké poznanie straty tejto skutočnej anjelskej družky, ktorej žiarivú inteligenciu, počas života tak hojne obdivovanú i urážanú, až teraz s krvácajúcou dušou uznáva a oceňuje.

Sestra zomrelej mu totiž odovzdáva jej denník, z ktorého Félix začína chápať Alžbetin vnútorný myšlienkový svet a dôvody jej jednotlivých skutkov. Zároveň sa pred ním objavuje aj žiarivé svetlo katolíckej náuky a plnosť Božej lásky, pred ktorou sa jeho myseľ od mladosti spupne uzavrela.

Denník obsahoval iba dve obdobia, z ktorých prvé pojednávalo o rokoch 1899 – 1906 a druhé o rokoch 1911 – 1914, teda o jej poslednom čase pred smrťou. V jej pozostalosti boli našťastie nájdené ešte ďalšie dva zošity, týkajúce sa dôležitej medzery v rokoch 1906 – 1912. Sú to Alžbetine „Predsavzatia“ a „Myšlienky“.

Na jeseň roku 1899, po dlhej dobe vážneho filozofického štúdia a usilovných meditácií, si Leseurová začína zapisovať záznamy o svojom duchovnom živote.

Robí tak hneď z niekoľkých dôvodov. Jej viera a poznanie katolíckej náuky, ako aj jej láska k Bohu a k dušiam vzrastá. Sotva sa však vo svojom okolí zmieni o viere, duši alebo pokání, stretáva sa s chladom, ba niekedy i pohoršením.

Pretože sa prvotné záblesky milosti u Alžbety dejú úplne v skrytosti a nemá oporu v duchovnom vedení, píše tieto riadky, ktoré sa nemajú nikomu dostať do ruky. Na ceste pokánia vyznáva, že nová duša je dielo zbožnosti a pôsobenie milosti. Vo viere sa spytuje seba samej a ujasňuje si, čím je pre ňu Boh a čo mu najprv jej nevedomosť – a potom nesmierna slabosť – zabránili vykonať. Jej zmyšľanie, viera a láska má byť blížnym známa podľa jej správania a skutkov, ktoré majú hovoriť len o tom, kto dáva pravý život.

Alžbeta pritom píše s veľkými prestávkami. Jej vnútro, preplnené myšlienkami a citmi, neodoláva potrebe zdieľania. Znamenáva tak vždy nový stupeň rozvoja svojej duše, hlbšie poznanie viery a zdokonalenie neužitočného nástroja, za ktorý sa v rukách Božích považuje.

Kardinál Gasparri⁴ vydáva o tomto diele priliehavé svedectvo: „V týchto pohnutých riadkoch rozjíma duša jedinečnej nadprirodzenej sily. Blahodarným a silným pôsobením Božej milosti, stále presnejším a hlbším poznávaním vieroučnej pravdy a s rastúcou šľachetnosťou v obetovaní bolestí a strastí Ježišovi Kristovi jej bolo dané, že prešla veľký diel cesty, ktorá je nám otvorená k božskému Pánovi. Uskutočňovala tak svoju horiacu túžbu po apoštoláte tým, že okolo seba vylievala žiariaci a povznášajúci vplyv svojho príťažlivého vzoru práve svojou vždy bdelou láskou, účinnou a žiarivou vierou a neustávajúcou modlitbou.“

Žeravá túžba po apoštoláte! Akým tajomným vplyvom bola táto duša prebudená? Duša, ktorá v detstve žila v chabom katolíckom prostredí a ako dospelá celkom zotrvala v okolí nevercov, úplne zaujatým proti Cirkvi... Ktorá zbraň ju na tejto ceste ochránila, že neklesla pred nástrahami, ale dosiahla

⁴ Pietro Gasparri (1852 – 1934) bol rímskokatolícky kardinál.